



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 302/04-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. februára 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Juraja Horvátha a Jána Lubyho prerokoval sťažnosť Ing. S. T. a A. T., obaja bytom B., zastúpených advokátom JUDr. J. K., B., vo veci porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 32 C 34/98 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. S. T. a A. T. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 32 C 34/98 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 32 C 34/98 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. Ing. S. T. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. A. T. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je jej Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

5. Okresný súd Bratislava III je povinný uhradiť Ing. S. T. a A. T. trovy právneho zastúpenia v sume 15 054 Sk (slovom pätnásťtisíc päťdesiatštyri slovenských korún) na účet ich právneho zástupcu advokáta JUDr. J. K., B., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 302/04-18 zo 6. októbra 2004 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. S. T. a A. T. (ďalej aj „sťažovateľka v II. rade“, spolu ďalej len „sťažovatelia“), obaja bytom B., doručení ústavnému súdu 20. mája 2004, ktorou namietali porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 32 C 34/98.

Na základe výzvy ústavného súdu z 31. mája 2004 sa k sťažnosti písomne vyjadril predseda okresného súdu podaním sp. zn. Spr. 3386/2004 zo 14. júna 2004, v ktorom konštatoval, že „(...) k dlhším úsekom nečinnosti súdu možno zaradiť obdobie od 23. 3.

2000 do 3. 3. 2003 a od 3. 3. 2003 po dnešný deň. (...) Preto si netrúfam hodnotiť nečinnosť počas uvedeného obdobia za nečinnosť spôsobenú súdom, ale žiaľ za objektívnu situáciu v ktorej sa tento súd, ale myslím si, že i ktorýkoľvek iný súd nachádza. (...) Treba však zopakovať, že sudkyňa nevybavuje túto konkrétnu vec ako jedinú“.

Ústavný súd 20. januára 2005 vyzval právneho zástupcu sťažovateľov na zaujatie stanoviska k vyjadreniu okresného súdu. Právny zástupca sťažovateľov sa v stanovenej lehote nevyjadril.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát ústavného súdu sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti, len na základe písomne predložených vyjadrení účastníkov a obsahu predloženého spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti, jej príloh a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 32 C 34/98 ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania:

- 3. február 1998 - sťažovatelia podali na okresnom súde žalobu o vydanie nehnuteľnosti – garáže;
- 16. február 1998 - okresný súd vyzval sťažovateľov na upresnenie petitu žalobného návrhu;
- 27. február 1998 - sťažovatelia upresnili petit žaloby;
- 9. jún 1998 - okresný súd nariadil pojednávanie na 23. júl 1998, ktoré bolo z dôvodu neprítomnosti žalovaných odročené na 18. august 1998;
- 18. august 1998 - pojednávanie bolo pre ospravedlненú neprítomnosť žalovaných odročené na 22. september 1998, na ktorom žalovaní podali okresnému súdu návrh na určenie vlastníctva vydržaním, následne bolo pojednávanie odročené na 8. október 1998;

- 8. október 1998 - pojednávanie bolo odročené na 13. október 1998;
- 13. október 1998 - okresný súd na pojednávani rozsudkom žalobný návrh sťažovateľov v celom rozsahu zamietol;
- 14. január 1999 - sťažovatelia podali odvolanie proti rozsudku a podaním z 19. januára 1999 doplnili dôvody odvolania;
- 9. marec 1999 - okresný súd vyzval sťažovateľov na zaplatenie súdneho poplatku za podané odvolanie;
- 27. apríl 1999 – spis bol predložený Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľov;
- 24. jún 1999 - krajský súd uznesením sp. zn. 18 Co 164/99 z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu zrušil odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (20. augusta 1999 bol spis bol vrátený okresnému súdu);
- 24. september 1999 – okresný súd nariadil pojednávanie na 4. november 1999;
- 4. november 1999 - pojednávanie bolo odročené na 9. december 1999 s tým, že žalovaným bola uložená povinnosť predložiť okresnému súdu v písomnej podobe návrh, ktorý si uplatnili na pojednávani 22. septembra 1998;
- 24. november 1999 - žalovaní zaslali okresnému súdu návrh o určení vlastníctva spornej nehnuteľnosti vydržaním;
- 9. december 1999 - pojednávanie bolo z dôvodu ospravedlnenej neprítomnosti žalovaných odročené na 10. február 2000;
- 10. február 2000 - pojednávanie bolo pre neprítomnosť žalovaných (boli predvolaní na 20. február 2000) odročené na 23. marec 2000, okresný súd vyzval sťažovateľov, aby upravili žalobný návrh v súlade s uznesením krajského súdu;
- 21. marec 2000 - sťažovatelia na základe výzvy okresného súdu predložili petit žalobného návrhu;
- 23. marec 2000 - pojednávanie bolo z dôvodu potreby nariadenia znaleckého dokazovania znalcom z odboru grafológie odročené na neurčito;
- 3. marec 2003 - okresný súd uznesením pripustil zmenu žalobného návrhu sťažovateľov z 21. marca 2000;
- 4. marec 2003 - okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľov na preukázanie hodnoty spornej nehnuteľnosti – garáže, za účelom dovyrúbenia súdneho poplatku;

- 12. marec 2003 - sťažovatelia reagovali na výzvu okresného súdu zo 4. marca 2003;
- 26. august 2004 - okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľov na oznámenie trhovej ceny garáže;
- 6. september 2004 - sťažovatelia odpovedali na výzvu okresného súdu.

Z predloženého spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že od 6. septembra 2004 okresný súd nekoná.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Článok 48 ods. 2 ústavy ustanovuje základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (IV. ÚS 232/03). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto ústavné právo objektívne realizovalo.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu sa otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov posudzuje vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a to najmä podľa týchto troch

základných kritérií: právna a faktická zložitost' veci (1), správanie účastníka konania (2) a postup, akým v konaní postupoval súd (3).

1) Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, predmetom konania okresného súdu vedenom pod sp. zn. 32 C 34/98 je žaloba z 3. februára 1998 o určenie vlastníctva k spornej nehnuteľnosti - garáži. Ústavný súd konštatuje, že konanie o určenie vlastníckych vzťahov k nehnuteľnosti nie je po právnej stránke zložitým konaním a takéto konania tvoria bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Pripúšťa však určitú faktickú zložitost' veci súvisiacu najmä s potrebou nariadenia znaleckého dokazovania. V danom prípade ani táto skutočnosť nemá podstatný vplyv na doterajšiu dĺžku konania, pretože okresný súd od 23. marca 2000, keď odročil pojednávanie za účelom vykonania znaleckého dokazovania, do rozhodnutia ústavného súdu nepribral do konania znalca. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr. 3386/2004 zo 14. júna 2004 ani nepoukázal na skutkovú a právnu zložitost' veci.

2) Správanie sťažovateľov ako účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Z hľadiska hodnotenia uvedeného kritéria nemožno vysloviť, že by sťažovatelia prispeli k zdĺhavosti konania a prípadne k zbytočným priet'ahom v konaní. Kvôli neprítomnosti sťažovateľky v II. rade bolo odročené len pojednávanie 8. októbra 1998, avšak táto skutočnosť neovplyvnila dĺžku konania, pretože pojednávanie bolo odročené na 13. október 1998, na ktorom bola sťažovateľka v II. rade vypočutá a okresný súd rozhodol vo veci rozsudkom. Dĺžku konania nijako neovplyvnilo ani to, že sťažovatelia v priebehu konania zmenili petit žalobného návrhu (21. marec 2000), ktorého zmenu okresný súd pripustil až uznesením z 3. marca 2003. Táto skutočnosť nekládla nároky na vykonanie nového dokazovania a rozhodovanie o tomto zmenenom žalobnom návrhu mohlo mať v plnej miere oporu v dovtedy vykonanom dokazovaní.

3) Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo ku zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu. Ústavný súd zistil v postupe

okresného súdu obdobia nečinnosti, ktoré mali vplyv na doterajšiu dĺžku konania a ktoré je potrebné považovať za zbytočné priet'ahy podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ide o obdobia:

- od 23. marca 2000 (okresný súd z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania odročil pojednávanie na neurčito) do 3. marca 2003 (okresný súd uznesením pripustil zmenu žalobného návrhu), t. j. takmer 3 roky;
- od 4. marca 2003 (okresný súd vyzval s'ťažovateľov na preukázanie hodnoty predmetu sporu za účelom dovyrúbenia súdneho poplatku) do 13. januára 2005 (predloženie spisu ústavnému súdu), t. j. viac ako 1 rok a 10 mesiacov.

Okresný súd spôsobil v dôsledku svojej nečinnosti, bez existencie akejkoľvek zákonnej prekážky, priet'ahy v konaní v celkovej dĺžke viac ako 4,5 roka.

Zo súdneho spisu ďalej vyplýva, že okresný súd aj keď vo veci konal, nariad'oval pojednávania a vo veci aj rozhodol, jeho konanie bolo málo efektívne a nesmerovalo k právoplatnému rozhodnutiu veci (napr. IV. ÚS 152/03). Toto rozhodnutie bolo v napadnutej časti odvolaním nadriadeným súdom zrušené z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu vo veci. Stav právnej neistoty účastníkov konania do rozhodnutia ústavného súdu odstránený nebol. Ako už bolo konštatované, okresný súd 23. marca 2000 odročil pojednávanie za účelom vykonania znaleckého dokazovania, do rozhodnutia ústavného súdu nepribral do konania znalca, otázke znaleckého dokazovania nevenoval žiadnu pozornosť hoci od zistenia, že pre rozhodnutie vo veci samej sú potrebné odborné znalosti z odboru grafológie, uplynula doba piatich rokov.

Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj neefektívna a nesústredená činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty ohľadom tých práv, kvôli ktorým sa s'ťažovatelia obrátili na štátny orgán, aby o ich veci rozhodol.

Ústavný súd vychádzajúc z analýzy postupu podľa uvedených troch kritérií dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 32 C 34/98 bolo

porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

IV.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v záujme zavŕšenia ochrany základných práv sťažovateľov, prikázal okresnému súdu v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 32 C 34/98 konal bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadali priznanie primeraného finančného zadosťučinenia pre obidvoch celkovo vo výške 60 000 Sk.

Pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd zohľadnil všetky skutočnosti prebiehajúceho konania, ako aj všetky okolnosti zakladajúce porušenie označeného základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy spočívajúce najmä v nekonaní, neefektívnej a nesústredenej činnosti okresného súdu, pričom ústavný súd považoval za odôvodnené priznať každému zo sťažovateľov primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk.

Sťažovatelia si prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadali priznať úhradu trov konania pred ústavným súdom, avšak ich výšku nevyčíslili.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 13 ods. 8 prvej vety, § 16 ods. 1 písm. a) a c), § 17 ods. 2 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách

a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2004 (1/3 výpočtového základu, ktorým je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2003 vo výške 13 602 Sk) po jej znížení podľa § 17 ods. 2 vyhlášky je 3 627 Sk a hodnota režijného paušálu je 136 Sk.

Ústavný súd s poukazom na výsledok konania priznal sťažovateľom (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania v sume 15 054 Sk za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia a písomné podanie ústavnému súdu) uskutočnené v roku 2004 a štyrikrát náhradu režijného paušálu v sume 544 Sk (4 x 136 Sk).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2005